

RETRIEVER

ATEKST.no

Utvalgte dokumenter

KLASSEKAMPEN Venstresidas dagsavis

Klimastatus

Klassekampen 15.02.2007

Sigbjørn Grønås sigbjorn.gronas@gfi.uib.no

Miljøpolitikken krever mer enn «business as usual»

Sikker vitenskapelig kunnskap om global oppvarming når langsomt fram, men politisk handling for å redusere klimautslippene er stort sett fraværende. Vitenskapen forteller oss at med dagens bruk av fossilt brensel føres planeten vår raskt mot et kritisk vippepunkt da det blir umulig å unngå farlige klimaendringer med langtrekkende, uønskede konsekvenser. Farene inkluderer et økende havnivå på grunn av at store iskapper som Grønlandsisen etter hvert vil kollapse, og dessuten stort tap av biologisk mangfold på grunn av raske endringer i klimasonene. Det ser ut til å være vanskelig å nå fram med budskapet om katastrofer som vil skje et stykke fram i tid, når den globale oppvarmingen i dag bare merkes av noen få.

Global temperatur har økt med 0,8 grader siden 1880 og med 0,6 grader de siste 30 år. Utslippene av klimagasser fram til nå vil i tillegg gi oss en økning på 0,6 grader de neste tiårene. Men det verste er at utslippene av klimagasser bare øker år for år, mest i Kina og India, men også i rike land som Norge. De siste få årene har den årlige økningen i utslippene av CO2 vært over 3 prosent, vel 2 prosent om en tar gjennomsnittet over siste ti år. Verdenspolitikken som ligger til grunn for denne økningen karakteriseres som «business as usual» (BAU). Vi vet med sikkerhet at om utslippene fortsetter som nå, kan vi ikke hindre at kloden varmes opp med minst to til tre grader de neste hundre år og gi farlige klimaendringer. Fare for utløsning av store mengder metan og CO2 etter som tundra smelter, kan gi ytterligere en grads oppvarming.

Den kjente klimaforskeren James Hansen ved NASA bruker tap av biologisk mangfold og heving av havnivået som indikatorer for farlig klimaendring. Mange arter er alt under stress, og biologisk tap er irreversibelt. Kollaps av store iskapper er også en irreversibel prosess innen praktiske tidsskalaer. I tillegg kommer trusselen om store lokale og regionale klimaendringer, slik som sommertørke og ørkendannelse over deler av Sør-Europa.

Planter og dyr kan bare overleve innen visse klimasoner. Dersom klimaet endrer seg, prøver artene å flytte. Under global oppvarming betyr dette som regel en flytting mot nord eller i høyden. Arter i Arktis får det vanskelig fordi de ikke kan flytte til et kaldere sted når oppvarmingen skjer. Om utslippene blir etter BAU, vil polare arter og arter i høyfjellet utryddes fra planeten. Isothermer, det vil si linjer for lik temperatur, flytter seg nå 50 km nordover per tiår på kontinentene i nord. Noen arter kan ikke flytte seg så fort. Men med BAU vil isothermenes forflyttingshastighet fordobles i dette århundret, og klimaendringer vil bli den viktigste årsak til store tap av biologisk mangfold.

I dag øker havnivået med tre millimeter per år, tilsvarende 30 cm per hundre år. Årsaken er først og fremst at verdenshavene utvider seg etter som de blir varmet opp. Dagens økning er småtteri i forhold til hva som vil skje om bruken av fossilt brensel fortsetter som nå. Da vil iskapper som Grønlandsisen smelte og bryte sammen, bare denne isen tilsvarer sju meter i havnivået. Den siste gangen en stor iskappe kollapset var for 14.000 år siden, da havet steg med én meter hvert 20. år i flere hundre år. En kollaps av Grønlandsisen og eventuelt isen i Vest-Antarktis vil være katastrofal for kystområdene overalt på jorden. Det tar tid før en iskappe bløtes opp slik at den bryter sammen. Noen forskere mener det tar flere hundre år før noe slikt kan skje. James Hansen og

hans medarbeidere ved NASA tror at bruk av fossilt brensel etter BAU vil gi en heving av havnivået målt i meter alt innen neste hundre år.

De varmeste mellomistidene hadde en global temperatur opp mot én grad over tilsvarende temperatur i dag. Om verdenssamfunnet kan hindre at den globale oppvarmingen overstiger én grad de neste hundre år, vil planeten derfor holde seg innenfor klimavariasjoner den har gjennomgått de siste vel 500.000 år. Maksimal havnivå kan da bli noen få meter høyere enn i dag. En global oppvarming på to til tre grader vil derimot gi oss en annen planet med kollaps av iskapper som til sammen kan heve havnivået med mer enn 20 meter.

En oppvarming på bare én grad krever et radikalt annet utslippsscenario enn dagens BAU, et scenario James Hansen kaller det alternative scenariet (AS). Den store oppgaven for verdenssamfunnet er nå å snu utslippspolitikken fra utslipp etter BAU til utslipp etter AS. Bare på den måten kan vi hindre de mest farlige klimaendringene. Overgangen til AS krever at veksten i utslippene stoppes innen ti år. Videre må verdens utslipp reduseres med 25 prosent innen 2050 og 75 prosent ved slutten av hundreåret.

Det gjelder altså å snu fra en uvettig forvaltning av fossilt brensel mot alternative energiformer. I tillegg må rike land redusere sitt forbruk. Vi må begrense bruk av olje og gass til kjente kilder og skrinlegge alle planer om å forbrenne tyngre typer olje. All bruk av kull uten deponering av CO₂ må fases ut innen 2050. I stor grad kan økt energieffektivitet føre oss over på det alternative scenariet. Dette vil kreve strenge standarder for effektivitet. Men framfor alt trengs en økt pris på utslipp av karbon, nok for å sette i gang nødvendig teknisk innovasjon. Oppgaven blir ikke lett ansikt til ansikt med en opposisjon som vil pleie sine spesielle interesser og som vil peke på hva omstillingene vil koste. Klimaproblemet vil derfor kreve politikere med tilstrekkelig innsikt og mot.

Håpet er at ungdommen tar ledelsen og peker på sannheten for verdens myndigheter, ikke minst for olje- og gassnasjonen Norge. Et konkret minstemål på kort sikt for vårt land må være at vi innfrir Kyotoavtalen med reduksjoner i utslipp på egen jord. Dette betyr en reduksjon i Norges utslipp på cirka 9 prosent i løpet av perioden 2008 - 2012. I tillegg kommer betydelige reduksjoner for å oppveie utslipp fra nye gasskraftverk. Disse nære målene er de viktigste. I tillegg kommer forsikringer om ytterligere reduksjoner etter 2012.